

Løgtingsmál nr. 146/2013: Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015

Uppskot

til

samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015

Við hesi lögtingssamtykt tekur Løgtingið undir við, at samlaði útreiðslukarmurin á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015 verður 4.535,6 mió. kr. Rakstrarkarmurin verður 4.239,7 mió. kr., og lógukarmurin verður 295,9 mió. kr. Samlaði inntøkukarmurin verður 4.338,9 mió. kr. Í uppskotinum til játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015 er lagt upp fyri, at eldraekið verður flutt til kommunurnar við ársbyrjan 2015 við upphædd svarandi til framskrivaðar útreiðslur, og sum ávirkar inntøkur og útreiðslur við hesi upphædd í 2015. Í talvuni niðanfyrri eru samlaðu játtanarkarmarnir fyri 2015 býttir á greinar.

Játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015		
<i>Mió. kr.</i>	Rakstur	Løgur
§ 1 Løgtingið	47,4	0,0
§ 2 Løgmansfyrisingin	59,6	2,0
§ 3 Fíggjarmál	344,6	74,6
§ 5 Fiskivinnumál	171,2	0,0
§ 6 Vinnumál	304,4	32,0
§ 7 Mentamál	978,1	121,0
§ 11 Heilsumál	936,1	35,0
§ 12 Almanamál	1.398,3	31,3
Útreiðslur tilsamans	4.239,7	295,9
Útreiðslukarmur	4.535,6	
§ 20 Inntøkur	4.338,9	
Inntøkukarmur	4.338,9	
RLÚ-úrslit	-196,7	

Løgtingið verður gjørt varugt við, at til tess at røkka ætlaða úrslitinum á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015 er grundarlagið tær givnu fyrirtreytirnar fyri framskrivingarnar og tey neyðugu tiltøkini, soleiðis sum lýst í viðmerkingunum og hjáløgdu Búskaparfrágreiðing I.

Viðmerkingar

Sambært § 8 í løgtingslóg nr. 42 frá 4. mai 2009 um landsins játtanarskipan skal frágreiðing (Búskaparfrágreiðing I), sum lýsir og metir um búskaparstøðu Føroya, heruppií tann almenna geiran, verða lögð við uppskotinum til løgtingssamtykt um játtanarkarmar. Uppskotið til løgtingssamtykt um játtanarkarmar fyri fíggjarlógina næsta ár skal leggjast fram fyri 1. apríl. Hetta er fimtu ferð, at uppskot til løgtingssamtykt um játtanarkarmar verður lagt fram eftir játtanarskipanini, sum varð sett í gildi í 2009.

Uppskotið til játtanarkarmar er gjørt við støði í samgonguskjalinum, har ið samgongan hevur sett sær málið at fáa yvirskot á fíggjarlógina í seinasta lagi 2016. Uppskotið til løgtingssamtykt um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2015 er í høvuðsheitum grundað á samtyktu játtanarkarmarnar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2014 og á samtyktu løgtingsfíggjarlógina fyri 2014. Framrokningar eru gjørdar av inntøkum og útreiðslum av nýggjum, umframt at umræðfest er á summum økjum.

Stórir partur av inntøkusiðuni á fíggjarlógini er skattir og avgjöld, sum verða stýrd av búskaparligu konjunkturgongdini í samfelagnum. Inntøkusiðan er tí fyri stóran part grundað á óvissar metingar um framtíðar búskapargongd. Útreiðslusiðan er í so máta lættari at meta um, tí størsti parturin av útreiðslunum er grundaður á politiskar raðfestingar av tænastrum og veitingum, sum samtykt er, at almennu Føroyar skulu bjóða.

Á inntøkusiðuni verða framdar raðfestingar og tiltøk. Óvissan á útreiðslusiðuni snýr seg serliga um gongdina í rentum, gongdina í oljuprísnum og um úrslitini av lönarsamráðingunum á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Við so óvissum fyritleytum er búskaparpolitiska avbjóðingin stór at stýra eftir einum máli at fáa hallið á fíggjarlógini burtur í 2016. Til ber at gera forsagnir, har ið roynt verður at meta um búskaparvøkstur í nærmastu framtíð, men eingin er førur fyri at spáa um búskaparvøkstur fleiri ár fram í tíðina. Tí skulu metingarnar av inntøkum landskassans fleiri ár framtíð lesast við fyrivarni.

Inntøkurnar í uppskotinum til løgtingssamtykt um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2015 eru framroknaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fyritleytum, sum eru kendar í løtuni. Sum grundarlag undir metingum fyri búskaparvøkstur komandi árin verða brúkt søgulig tøl, vitan um búskapargongdina seinastu árin og vitan um gongdina innan ymisk tjóðarbúskaparlig vísitøl og metingar av húsarhaldsnýtslu, íløgum og tálíkum. Eisini verða forsagnir hjá Búskaparráðnum brúktar sum partur av grundarlagnum fyri at meta um búskaparvøkstur.

Eisini skal viðmerkjast, at serlig viðurskipti, t.d. í ávísnum vinnugreinum, eru tikin við í grundarlagið undir framrokningunum. Í fyritleytunum fyri 2015 verður vøksturinn í bruttotjóðarúrtekku (BTÚ) mettur til umleið 3% (í ársins prísnum). Hesar metingar samsvara væl við nýggjastu metingarnar, sum Búskaparráðið er komið við. Búskaparráðið metti í frágreiðingini frá mars 2014, at BTÚ sannlíkt veksur umleið 4% í 2014, treytað av, at avtala fæst millum strandarlondini um fiskiskapin eftir uppsjóvarfiski í 2014.

Hövuðsfyrirteytir í sambandi við uppskotið til játtanarkarmar

Hövuðsfyrirteytingin fyrir uppskotinum til játtanarkarmar 2015-2019 er ásetingin í samgonguskjalinum, at avlop skal vera á fíggjarlógini í seinasta lagi í 2016. Hetta var eisini hövuðsfyrirteytingin fyrir játtanarkørmunum fyrir 2014-2018, ið Løgtingið samtykti í mai 2013. Í tí uppskotinum minkaði hallið í landskassanum eftir trimum árum, soleiðis at avlop er aftur á fíggjarlógini í 2016.

Býtið millum greinarnar er broytt samsvarandi broyttum málsøkjabýti og øðrum broyttum fyrirteytingum, til dømis dagførdum inntøkumetingum. Harafturat eru politiskar raðfestingar á útreiðslu- og inntøkusiðuni hjá landskassanum og aðrar tillagingar.

Fyrirteytingin fyrir framrokning av útreiðslum 2015-2019

Nominel lønarframskrivingin á 1,5% er givin í 2015, men í 2016-19 er roknað við føstum prísnum. Lønarframskrivingin á 1,5% er roknað sum $\frac{3}{4}$ av 1,9%, við tað at almennu sáttmálalønirnar hækka 1,9% 1. oktober í ár, og eftir 1. oktober 2015 eru ongar hækkingar í sáttmálalønnum avtalaðar. Prísvøkstur er ikki afturborin stovnum og virksemin, uttan har hetta serskilt er nevnt. Roynt hevur verið at framrokna útreiðslurnar 2016-2019 í føstum prísnum.

Framrokningarnar eru sostatt í hövuðsheitum grundaðar á fólkatál og fólkasamanseting, til dømis metta talinum á skúlanæmingum og pensjónistum frá 2015 til 2019. Vøkstur í talinum á fólkapensjónistum er til dømis ein orsök til, at framrokningar á grein 12 (Almannamál) eru stórar. Í framrokningunum er tikið hæddin fyrri bundnum raðfestingum næstu árin, til dømis at nýggj ellis- og røktarheim og stovnar verða tikin í nýtslu.

Fyrirteytingin fyrir framrokning av inntøkum 2015-2019

Inntøkurnar í uppskotinum til játtanarkarmar fyrir árin 2015-2019 eru framroknaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fyrirteytingum, sum eru kendar í løtuni. Eisini verður tøk vitan, hagtøl um búskapargongd og metingar um útlit fyrri gongdina í búskapinum brúkt. Forsagnir frá millumtjóða stovnum og Búskaparráðnum hava verið brúktar sum partur av grundarlagnum undir metingunum um búskapargongdina sum heild. Harafturat er lagt upp fyrri serligum umstøðum innan ávísar vinnugreinar, sum kunnu væntast at ávirka inntøkurnar hjá landskassanum.

Sum heild hevur verið roynt at framrokna inntøkurnar varisliga grundað á eina fyrivarnisreglu og ta yvirskipaðu óvissu, sum í løtuni er um gongdina í føroyska búskapinum og í heimsbúskapinum sum heild. Royndirnar síðstu árin eru, at tað er torført at meta frammanundan um inntøkurnar hjá landskassanum og tær broytingar í inntøkum, sum kunnu koma av ymiskum tiltøkum, skatta- og avgjaldsbroytingum og øðrum.

Í fyrirteytingunum fyrir uppskotinum til játtanarkarmar fyrir 2015-2019 verður BTÚ í ársins prísnum mett at vaksa um 3% um árið í ársins prísnum. Tó verður vøgsturin mettur nakað hægri í 2014, um 4% samsvarandi metingum frá Búskaparráðnum. Á teimum skatta- og inntøkujáttanum, har hetta verður hildið vera neyðugt, eru gjørdar serstakar metingar út frá fyrirteytingunum fyrir játtanina, til dømis viðvíkjandi rentupostunum hjá landskassanum. Roynt hevur verið at framrokna inntøkurnar hjá landskassanum í føstum prísnum frá 2016 og frameftir. Vanligi lønarskatturin og flestu avgjaldsinntøkurnar eru framroknaðar við 1,5% í føstum prísnum um árið frá 2016 og frameftir.

Uppskotið til játtanarkarmar 2015-2019

Uppskotið til lögtingssamtykt um játtanarkarmar á fíggjarlógini fyri 2015 er í høvuðsheitum gjørt við stóði í teimum játtanarkørmum, sum Løgtingið samtykti í mai mánaði 2013, umframt á tær politisku semjur og avtalur, sum eru gjørdar síðani. Harafturat er uppskotið grundað á samtyktu lögtingsfíggjarlógina fyri 2014, umframt at nýggjar framrokningar eru gjørdar av inntøkum og útreiðslum, og at málsøkjabýtið er broytt.

Broytingar eru í uppskotinum samanborið við játtanarkarmarnar fyri 2014, av tí at fyrirtreytir eru broyttar bæði fyri inntøkur og útreiðslur, umframt at umraðfest er á summum økjum. Í uppskotinum til játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyri 2015 er til dømis lagt upp fyri, at eldraøkið verður flutt til kommunurnar við ársbyrjan 2015 við upphædd áljóðandi 372,1 mió. kr., og sum ávirkar inntøkur og útreiðslur við hesi upphædd í 2015.

Í talvuni niðanfyri er uppskotið til játtanarkarmar fyri árin 2015 til 2019 útgreinað við tiltøkum.

Talva 1: Høvuðsyvirlit yvir RLÚ-úrslit 2015-2019						
<i>Mið. kr.</i>	Meting 2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rakstrarútreiðslur, §1-§12:						
Rakstrarútreiðslur byrjan	4.512,5	4.576,8	4.576,8	4.576,8	4.576,8	4.576,8
Framskrivningar	64,3	97,0	139,9	191,9	234,1	275,8
Tiltøk, JK-2014	-	-23,0	-69,6	-94,8	-107,7	-107,7
Nýggj tiltøk	-	-29,0	-53,0	-77,0	-77,0	-77,0
Felagstiltøk	-	-10,0	-23,5	-23,5	-23,5	-23,5
Eldraøkið til kommunurnar	-	-372,1	-375,5	-378,9	-382,3	-385,7
Rakstrarútreiðslur tilsamans	4.576,8	4.239,7	4.195,1	4.194,5	4.220,4	4.258,7
Løguútreiðslur, §1-§12	299,0	295,9	252,4	285,9	282,9	288,9
Rentuútreiðslur, netto, §20	80	77,0	74,0	66,0	78,0	77,0
Inntøkur, §20:						
Inntøkur byrjan	4.655,1	4.676,7	4.676,7	4.676,7	4.676,7	4.676,7
Framskrivningar	21,6	-88,7	-27,4	29,6	88,6	146,6
Nýggj tiltøk	-	200,0	252,5	252,5	252,5	252,5
Eldraøkið til kommunurnar	-	-372,1	-375,5	-378,9	-382,3	-385,7
Inntøkur tilsamans	4.676,7	4.415,9	4.526,3	4.579,9	4.635,5	4.690,1
RLÚ-úrslit	-279,1	-196,7	4,8	33,5	54,2	65,5

Nýggjar inntøkur

Samgongan er samd um bæði at hækka inntøkurnar og at lækka vøksturin í útreiðslunum hjá landskassanum næstu árin fyri stigvíst at fáa avlop á fíggjarlógini fyri 2016. Inntøkutiltøk verða framd fyri umleið 200 mió. kr. í 2015, og hetta skal økjast við 52 mió. kr. í 2016. Sostatt verða tiltøk fyri tilsamans 252 mió. kr. fram til 2016, eins og víst er í talvuni omanfyri. Eftir galdandi lógum fella inntøkurnar frá tilfeingisskatti og avgjaldi á fiskatilfeingi burtur við ársenda 2014. Sum nýggj tiltøk eru tikin við tilfeingisskattur og loyvisgjald á alivinnuna, sum verða í gildi frá 2015 og frameftir, umframt at arbeitt verður við øðrum inntøkutiltøkum.

Tiltøkini fevna millum annað um loyvisgjald á alivinnu. Uppskot um hetta er lagt fyri Løgtingið. Fiskivinnunýskipan verður framd, sum eisini skal leggja gjøld á fiskivinnuna í fastar karmar.

Av øðrum tiltøkum kann nevast at ætlanin er at dagføra reglur fyri samansetingina av virðisbrøvum í umsitingini av gjaldførinum hjá landinum, soleiðis at rentuinntøkurnar vaksa.

Útreiðslur landskassans í 2015 og frameftir

Tiltøkini at minka útreiðsluvøksturinn hjá landskassanum fevna um sparingar á rakstrinum, millum annað felagstiltøk fyri aðalráðini. Tiltøk verða sett í verk, sum eftir ætlan fara at tálma vøkstrinum í útreiðslum við 146 mió. kr. fram móti 2016. Harafturat verður løgukarmurin hjá landskassanum minkaður 30 mió. kr. í 2016.

Talvan niðanfyri vísir uppskotið til lögtingssamtykt um játtanarkarmar býtt á greinar og ár.

Talva 2: Uppskot til játtanarkarmar á lögtingsfíggarlógunum fyri 2015-2019					
<i>Mi. kr.</i>	2015	2016	2017	2018	2019
Rakstrarútreiðslur, §1-§12:					
§1 Løgtingið	47,4	48,6	49,2	50,0	51,0
§2 Løgmannsfyrisingin	59,6	49,9	48,2	48,3	48,7
§3 Fíggjarmál	344,6	332,0	333,2	337,3	341,3
§5 Fiskivinnumál	171,2	165,2	172,9	172,8	172,8
§6 Vinnumál	304,4	302,3	300,5	301,8	303,1
§7 Mentamál	978,1	972,2	962,9	965,3	970,0
§11 Heilsumál	936,1	929,1	925,5	931,1	940,2
§12 Almanamál	1.398,3	1.395,8	1.402,1	1.413,8	1.431,6
Rakstrarútreiðslur tilsamans	4.239,7	4.195,1	4.194,5	4.220,4	4.258,7
Løguútreiðslur, §1-§12	295,9	252,4	285,9	282,9	288,9
Útreiðslukarmur	4.535,6	4.447,5	4.480,4	4.503,3	4.547,6
§20 Inntøkur	4.338,9	4.452,3	4.513,9	4.557,5	4.613,1
RLÚ-úrslit	-196,7	4,8	33,5	54,2	65,5

Skjal hjálagt:

Skjal 1: Búskaparfrágreiðing I

Fíggjarmálaráðið, 27. mars 2014

Jørgen Niclasen
landsstýrismaður

/ Bjarni Askham Bjarnason